هیچ لە شیعرەکانی ئێستا ناگەم!.. کاروان حەسەن سلێمان

ئەم ناونیشانەی سەرەوە دەمانباتە بەردەم دەیان پرسیاری جددی و ڕاشکاوانە، ئەمە قسە و بۆچوونی دەیان خوێنەری شیعرە.
ڕەنگە و دەشێ بۆچوونەکەیان لەشوێنی خۆی بێت و ڕاستبێت، بەو مانایەی شیعر زۆر بووە و ئاستی شیعریش لەم سەردەمەدا دابەزیوە بەهۆی بوونی کەم و کوڕی و بێ مانابوونی دەق و ئاست نزمی هەندێ بەناو شیعر، بەڵام مانای ئەوە نییە کە شاعیری باشمان نییە و دەقی باش کەمبێ، ڕۆژانە دەیان و سەدان دەقی جوان و پڕ مانا و پڕ ئێستاتیکا و ڕەوانبێژی و پڕ چێژمان بەرچاو دەکەوێ و دەیانخوێنینەوە، لە بەرانبەریشدا پێچەوانەکەی هەر ڕاستە، کۆمەڵێ دەقی بێ چێژ و بێ جوانیناسی و بێ هونەرەکانی ڕەوانبێژی دەبینین و هیچ چێژێکیان لێ نابینین و بەڵکو کاتیشمان دەکوژن، لە دنیای ئەدەبدا دەیان قوتابخانە و ڕێبازی شیعری جیهانی هەن، هەر یەکەیان پشت بە میتۆد و ڕێبازێک دەبەستن و هەریەکەی ڕەچکەی تایبەت بە خۆی هەیە. هەر ڕێبازێکی شیعری پشت بە جۆرێک لە بیر و ڕا و جیاوازی دەبەستێت، لەنێو ئەو جۆرە ڕێباز و قوتابخانە شیعریانەدا دەیان کۆد و ڕەمز و نهێنی لەپشت وشەکانەوە خۆیان حەشار داوە، ئەو پەیامەی شیعر هەڵی گرتووە زۆر جار فەلسەفە توانای دەربڕینی ئەو پەیامەی نەبووە، بۆیە خوێنەری شیعر ئەبێ وردتر و باشتر لە شیعر وردبێتەوە و جوانتر پەیامەکان وەرگرێ، لەگەڵ ئەوەشدا ناتوانین بڵێین شیعری بێمانا نییە، بەڵکو دەتوانین بڵێین زۆریشە و ڕۆژانە بە دەیان دەق دێنە بوون و هیچ مانایەکی شیعری هەڵناگرن و خاڵین لەمانا و جوانیدا.
یەکێک لەخاڵە بنەڕەتی و تەکنیکییەکانی شیعری ئێستا لادان و تێکشکانی زمان و کارکردن لەناو زمان و کورتکردنەوەی زمانە لەناو مانادا، لادانی زمانی و بەکار نەهێنانی ئامرازەکانی پەیوەندی ڕێزمانی و چڕکردنەوەی زمانە لە دەقدا کە لە شیعرەکانی زۆرێک لەشاعیرانی ئێستادا هەیە.
کلینت بڕوکس دەڵێ: زمانی شاعیر زمانێکە کە تێیدا ڕۆڵی مانا شاراوەکان بە ئەندازەی مانا ئاشکراکان گرینگە. (١)
ئەمانە و دەیان نهێنی تر لە شیعردا بوونیان هەیە، کۆمەڵێک تایبەتمەندی هەن کە وادەکەن شیعرەکە جوان و چێژبەخش و پڕ مانا بێت، لەوانە هونەرەکانی ڕەوانبێژی و وێنەی شیعری و ڕیتم و ئاوازی

ناوەوە و دەرەوە و هەندێکجاریش سەروا و کێشی شیعرەکە ڕۆڵیان هەیە لە جوانی ئەو دەقە شیعرییە، هەندێکجاریش وشە و واتا و پێکبەستنەوەی وشەکان جوانییەکی تر دەبەخشنە دەقەکە.

تەیب قادر پێی وایە زۆر جار گرفت لەشیعر نییە کاتێک تێنەگەیشتن ڕوودەدات، گرفت لەڕۆشنبیری شیعرییە، بۆ ئەوەی دەقێکی شیعری بخوێنینەوە دەبێت باکگراوندێکی شیعریت هەبێت. (٢) ئەمەش خاڵێکی گرنگە بۆ ئەوەی لەشیعر تێبگەین، بەڵام خوێنەرێکی ئاسایی بەزەحمەتتر و ئاستەمتر لە بەشێک لە شیعرەکانی ئێستا تێدەگات، گرفتەکەش هەموو ئەو خاڵانەی سەرەوەبوون کە باسیان لێوەکرا.

کەواتا هەر دەقێک خاڵی بوو لەو تایبەتمەندیانەی سەرەوە خاڵییە لە شیعر و ئەشێ دەقێک بێت، بەڵام شیعر نا.

ماهییەتی شیعر (تەکنیک، خەیاڵ، زمانی شیعری) هاوتەریبی یەکن و بەدوای یەکدا مانا دەبەخشنە دەقەکە و خوێنەر چێژی زیاتری لێدەبینێت.

شیعر کە هەستی ڕاستەقینەی شاعیر بوو جوانی دروست دەکات.

لەلایەکی تر (شیعر دەمووچاوی ئەو وێنانەیە کە نابینرێن، ناتوانرێت بە زمان بخرێن، شیعر دەتوانێت لە ڕۆحی شیعر زمانی وێنە نەبیندراوەکان دروست بکات).(٣)

شیعر ئەو شتانە دەردەخات کە لەنێو زمانی ئاساییدا شاردراونەتەوە.(٤)

لۆران پیرین دەڵێ: شیعر گوشراوترین و چڕترین شێوەی ئەدەبە کە زۆرترین شت لە کەمترین وشەدا دەردەبڕێت.(٥)

(١)شیعر و نائومێدی، شاخەوان سدیق ، لاپەڕە (٧)

(٢) تەیب قادر ، بیرکردنەوە لە شیعر ، لاپەڕە (٤٤)

(٣)تەیب قادر، بیرکردنەوە لە شیعر، پڕۆژەی سەد نامیلکەی فکری و ڕەخنەیی، چاپی یەکەم -٢٠٢١

(٤)لادان لەشیعری لەتیف هەڵمەت ، ناز ئەحمەد سەعید ، لاپەڕە(٢٣)

(٥)شیعر و ئازادی، شاخەوان سدیق، لاپەڕە (٣٤)

✍کاروان حەسەن سلێمان

٢٠٢٢/١٠/٢٢